

Anonüümseks muudetud versioon

Tölge

C-97/22 – 1

Kohtuasi C-97/22

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

10. veebruar 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Landgericht Essen (Esseni esimese astme kohus, Saksamaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

27. detsember 2021

Hageja:

DC

Kostja:

HJ

Landgericht Essen

Kohtumäärus

Kohtuasjas

DC *versus* HJ

I.

ELTL artikli 267 esimese lõigu punkti a ja teise lõigu alusel esitatakse Euroopa Liidu Kohtule (edaspidi „Euroopa Kohus“) liidu õiguse tõlgendamise kohta järgmine eelotsuse küsimus:

Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiivi 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja

millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ, artikli 14 lõiget 5 tuleb tõlgendada nii, et olukorras, kus tellija võtab tahteavalduse, mis on suunatud ehitusteenuste osutamise lepingu sõlmimisele väljaspool ärruume, tagasi alles pärast seda, kui kaupleja on teenused juba (täies mahus) osutanud, võtab viidatud säte kauplejalt kõik õigused hüvitisele ka juhul, kui lepingust taganemise õiguslikke tagajärgi reguleerivate õigusnormide kohaselt ei ole hüvitiseõiguse tingimused küll täidetud, kuid kaupleja osutatud ehitusteenused on suurendanud tellija vara, mis tähendab, et tellija on rikastunud?

II.

[...] [märkused menetluse peatamise kohta]

Põhjendused

A.

Asjaolud ja kohaldatav õigus

I.

Eelotsusetaotluse aluseks on järgmised asjaolud:

Loovutatud õiguse alusel esitab hageja kostjale nõude anda seoses osutatud ehitusteenustega tagatis vastavalt BGB § 650f lõikele 1, teise võimalusena maksta nõude loovutaja osutatud teenuste eest tasu (osa tasust).

6. oktoobril 2020 sõlmis kostja oma renoveeritavas majas nõude loovutajaga BGB § 650a alusel elektrisüsteemi uuendamiseks suuliselt ehitusteenuste osutamise lepingu. Nõude loovutaja jättis kostjale andmata tsiviilseadustiku rakendamise seaduse (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche, edaspidi „EGBGB“) artikli 246a § 1 lõike 2 esimese lause punktides 1 ja 3 nõutud teabe. Pärast tööde lõpetamist esitas nõude loovutaja kostjale 21. detsembril 2020 lõpparve, mida kostja ei tasunud. 15. märtsil 2021 loovutas nõude loovutaja kõik lepingust tulenevad nõuded hagejale. 17. märtsil 2021 saadetud advokaadi kirjaga võttis kostja ehitusteenuste osutamise lepingu sõlmimisele suunatud tahteavalduse nõude loovutaja ees tagasi.

II.

Kohtuasja lahendamise seisukohast määravad Saksa õigusnormid nende kohaldatavas redaktsioonis on sõnastatud järgmiselt:

1.

Tsiviilseadustik (Bürgerliches Gesetzbuch, edaspidi „BGB“)

§ 312b Väljaspool ärruume sõlmitav leping

2

- (1) Väljaspool äriruume sõlmitav leping on leping,
1. mis sõlmitakse tarbija ja kaupleja üheaegsel füüsilisel kohalolekul kohas, mis ei ole kaupleja äriruum,
  2. mille pakkumise tegi tarbija punktis 1 osutatud tingimustel,
  3. mis sõlmitakse kaupleja äriruumides või kaugsidevahendi abil kohe pärast seda, kui tarbija poole on kaupleja ja tarbija üheaegsel füüsilisel kohalolekul isiklikult ja individuaalselt pöördunud kohas, mis ei ole kaupleja äriruum, või
  4. [...].

Kauplejaga on võrdsustatud isikud, kes tegutsevad tema nimel või ülesandel.

(2) Äriruum lõike 1 tähenduses on jaemüügiks kasutatav äriruum kinnisvara kujul, kus kaupleja alaliselt tegutseb, või jaemüügiks kasutatav äriruum vallasvara kujul, kus kaupleja tavaliselt tegutseb. Äriruum, milles isik tegutseb kaupleja nimel või ülesandel alaliselt või tavaliselt, loetakse võrdväärseks kaupleja äriruumiga.

§ 312g Taganemisõigus

(1) Väljaspool äriruume sõlmitud lepingute ja kauglepingute puhul on tarbijal §-s 355 sätestatud taganemisõigus.

(2) Taganemisõigus puudub järgmiste lepingute puhul, kui pooled ei ole kokku leppinud teisiti,

1. [...]

11. lepingud, mille puhul tarbija on kauplejalt konkreetselt tellinud kohaletuleku selleks, et kaupleja teostaks seal kiireloomulisi parandus- või hooldustöid; kui kaupleja sellise külastuse käigus osutab lisaks tarbija poolt konkreetselt tellitud teenustele muid teenuseid või tarnib muid kaupu kui hoolduseks või parandamiseks tingimata vajalikud varuosad, kohaldatakse nende täiendavate teenuste või kaupade suhtes taganemisõigust,

12. [...].

§ 355 Taganemisõigus tarbijalepingute puhul

(1) Kui seaduses on tarbijale ette nähtud käesoleva sätte kohane taganemisõigus, ei ole tarbija ega kaupleja selle õiguse tähtaegse kasutamise korral enam seotud lepingu sõlmimiseks antud nõustumusega, kui tarbija on kindlaksmääratud tähtaja jooksul oma sellekohase tahteavalduse tagasi võtnud. Lepingust taganemine toimub taganemisavalduse esitamisega kauplejale.

Taganemisavaldus peab ühemõtteliselt väljendama tarbija otsust lepingust taganeda. Taganemist ei tule põhjendada. Tähtajast kinnipidamiseks piisab, kui taganemisavaldus on õigel ajal ära saadetud.

(2) Taganemisõiguse tähtaeg on 14 päeva. See algab lepingu sõlmimisest, kui ei ole sätestatud teisiti.

(3) Lepingust taganemise korral tuleb lepingu alusel saadu viivitamatult tagastada. Kui seadus näeb tagastamiseks ette tähtaja, algab tähtaeg kaupleja jaoks taganemisavalduse kättesaamisest ja tarbija jaoks taganemisavalduse ärasaatmisest. Tarbija peab tähtajast kinni, kui ta saadab taganemisavalduse ära õigel ajal. Lepingust taganemise korral kannab kaupleja kauba tagasisaatmise riski.

§ 356 Taganemisõigus väljaspool äriruume sõlmitud lepingute ja kauglepingute puhul

(1) [...].

(2) Taganemisõigus algab

1. [...],

2. vee, gaasi või elektri tarnimise lepingute puhul, mis puudutavad kindlaks määramata koguseid või piiramata mahtu, ning kaugkütte lepingute puhul või lepingute puhul, mille ese on digitaalne infosisu, mida ei edastata füüsilisel andmekandjal, lepingu sõlmimisest.

(3) Taganemisõiguse tähtaeg ei hakka kulgema enne, kui kaupleja ei ole andnud tarbijale EGBGB artikli 246a § 1 lõike 2 esimese lause punktis 1 või artikli 246b § 2 lõikes 1 nõutud teavet. Taganemisõigus lõpeb hiljemalt 12 kuud ja 14 päeva pärast lõikes 2 või § 355 lõike 2 teises lauses nimetatud kuupäeva. Teine lause ei ole kohaldatav finantsteenuste osutamise lepingutele.

(4) Taganemisõigus lõpeb teenuste osutamise lepingu puhul ka siis, kui kaupleja on teenuse täielikult osutanud või on teenuse osutamisega alustanud alles siis, kui tarnija on andnud selleks oma sõnaselge nõusoleku ja ühtlasi kinnitanud, et talle on teada, et ta kaotab lepingust taganemise õiguse, kui kaupleja on lepingu täielikult täitnud. Väljaspool äriruume sõlmitava lepingu puhul peab tarbija nõusolek olema edastatud püsival andmekandjal. [...].

(5) [...]

§ 357 Õiguslikud tagajärjed väljaspool äriruume sõlmitud lepingust ja kauglepingust (välja arvatud finantsteenuste osutamise leping) taganemise korral

(1) Lepingu alusel saadu tuleb hiljemalt 14 päeva pärast tagastada.

- (2) *Kaupleja tagastab ka maksed, mille on tarbija teinud tarne eest. Kui tarbija on valinud kaupleja pakutud kõige odavamast standardtarnest erineva tarneviisi, ei pea kaupleja sellest tulenevaid täiendavaid kulusid tagasi maksma.*
- (3) *Kaupleja teeb tagasimaksed, kasutades sama makseviisi, mida kasutas algses tehingus tarbija. Esimene lause ei kehti, kui sõnaselgelt on kokku lepitud teisiti ning tingimusel, et tarbijale ei kaasne sellega teenustasusid.*
- (4) *Tarbekaupade müügi korral võib kaupleja viivitada tagasimaksetega seni, kuni ta on kauba tagasi saanud või kuni tarbija on esitanud tõendid, et ta on kauba tagasi saatnud. See ei kehti, kui kaupleja on teinud ettepaneku kaubale ise järele tulla.*
- (5) *Tarbija ei ole kohustatud saanud kaupa tagasi saatma, kui kaupleja on teinud ettepaneku kaubale ise järele tulla.*
- (6) *Tarbija kannab kauba tagastamisega seonduvad otsesed kulud, kui kaupleja on tarbijat vastavalt EGBGB artikli 246a § 1 lõike 2 esimese lause punktile 2 sellest kohustusest teavitanud. Esimene lause ei kehti, kui kaupleja on andnud nõusoleku need kulud ise kanda. Väljaspool ärruume sõlmitud lepingute puhul, kui kaup on toimetatud tarbija koju lepingu sõlmimise ajal, toob kaupleja kauba omal kulul ära, kui kaupa ei saa selle olemuse tõttu postiga tagasi saata.*
- (7) *Tarbija hüvitab kauba väärtuse vähenemise, kui*
- 1. väärtuse vähenemine on tingitud kauba kasutamisest muul viisil, kui on vaja kauba olemuses, omadustes ja toimimises veendumiseks, ja*
  - 2. kaupleja on tarbijat tema taganemisõigusest vastavalt EGBGB artikli 246a § 1 lõike 2 esimese lause punktile 1 teavitanud.*
- (8) *Kui tarbija taganeb teenuse osutamise lepingust või vee, gaasi või elektri tarnimise lepingust, mis puudutab kindlaks määramata koguseid või piiramata mahtu, või kaugkütte lepingust, on tarbija kohustatud maksma lepingust taganemiseni osutatud teenuste eest hüvitist, kui ta on sõnaselgelt taotlenud, et kaupleja alustaks teenuse osutamist enne taganemistähtaja lõppu. Esimesest lausest tulenev õigus tekib üksnes juhul, kui kaupleja on andnud tarbijale teavet EGBGB § 246a esimese lõigu lõike 2 esimese lause punktides 1–3 sätestatud korras. Väljaspool ärruume sõlmitud lepingute puhul tekib esimesest lausest tulenev õigus üksnes siis, kui tarbija on edastanud esimeses lauses osutatud soovi püsival andmekandjal. Hüvitise arvutamisel tuleb aluseks võtta kokkulepitud koguhind. Kui kokkulepitud koguhind on ülemäära suur, arvutatakse hüvitis osutatud teenuse turuväärtuse alusel.*
- (9) *Taganedes lepingust, mille ese on sellise digitaalse infosisu edastamine, mis ei asu füüsilisel andmekandjal, ei pea tarbija hüvitist maksma.*

§ 357d Õiguslikud tagajärjed tarbijatega seotud ehitusteenuste osutamise lepingust taganemise korral

Kui kuni lepingust taganemiseni osutatud teenuse tagastamine on teenuse olemusest tulenevalt välistatud, maksab tarbija kauplejale hüvitist. Hüvitise arvutamisel võetakse aluseks kokkulepitud koguhind. Kui kokkulepitud koguhind on ülemäära suur, arvutatakse hüvitis osutatud teenuse turuväärtuse alusel.

§ 361 Muud nõuded, kõrvalekalduvad kokkulepped ja tõendamiskoormis

(1) Lepingust taganemisele tuginedes ei saa tarbija vastu esitada käesolevas jaotises sätestatud nõuetest kaugemale ulatuvaid nõudeid.

(2) Kui ei ole sätestatud teisiti, siis ei või käesoleva jaotise sätetest tarbija kahjuks kõrvale kalduda. Kui ei ole sätestatud teisiti, siis on käesoleva jaotise sätted kohaldatavad ka juhul, kui muid skeeme kasutades neist kõrvale hoidutakse.

(3) Kui taganemisõiguse tähtaeg on vaidluse all, siis lasub tõendamiskoormis kauplejal.

2.

Tsiviilseadustiku rakendamise seadus (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche, edaspidi „EGBGB“)

Artikli 246a § 1 Teavitamiskohustus

(1) Kaupleja on vastavalt BGB § 312d lõikele 1 kohustatud tegema tarbijale kättesaadavaks järgmise teabe:

- 1. kauba või teenuse peamised omadused kasutatava sidevahendi ja kauba või teenuse jaoks kohases mahus,*
- 2. oma põhiantmed, näiteks oma ärinime, samuti registrijärgse asukoha, telefoninumbri ning olemasolu korral faksinumbri ja e-posti aadressi ning, kui see on asjakohane, selle kaupleja aadressi ja põhiantmed, kelle nimel ta tegutseb,*
- 3. lisaks punktis 2 nõutud andmetele kaupleja tegevuskoha aadressi ja vajaduse korral selle ettevõtja aadressi, kelle ülesandel ta tegutseb, ja kuhu tarbija võib kaebusi esitada, kui see erineb punkti 2 kohaselt esitatud aadressist,*
- 4. kauba või teenuse koguhind koos maksudega või juhul, kui kauba või teenuse olemusest tulenevalt ei ole hinda põhjendatult võimalik eelnevalt arvutada, hinna arvutamise viis, ning kui see on asjakohane, ka kõik täiendavad veo-, tarne- või postikulud ja mis tahes muud kulud või, kui neid kulusid ei ole põhjendatult võimalik eelnevalt arvutada, teave selle kohta, et võidakse nõuda selliste täiendavate kulude tasumist,*

6

5. [...],
6. [...],
7. *maksmise, tarnimise ja tellimuse täitmise tingimused ning aeg, mille jooksul on kaupleja kohustatud kauba tarnima või teenuse osutama, ja kui see on asjakohane, kaupleja rakendatav kaebuste lahendamise kord,*
8. *viide tootjavastutust reguleerivast õigusest tulenevale garantiile,*
9. *kui see on asjakohane [...]*

[...]

(2) *Kui tarbija saab kasutada BGB § 312g lõikes 1 sätestatud taganemisõigust, on kaupleja kohustatud esitama tarbijale järgmise teabe:*

1. *taganemisõiguse kasutamise tingimused, tähtajad ja kord vastavalt BGB § 355 lõikele 1 ning lisas 2 esitatud taganemisteate näidisvorm,*
2. *kui see on asjakohane, teave selle kohta, et lepingust taganemise korral peab tarbija katma kauba tagastamise kulud, ning kauglepingu korral, kui kaupu ei saa nende olemuse tõttu tavaliselt posti kaudu tagastada, kauba äratoomise kulud, ja*
3. *teave selle kohta, et taganemisõiguse kasutamise korral peab tarbija teenuste osutamise lepingute või vee, gaasi või elektri tarnimise lepingute puhul, mis puudutavad kindlaks määramata koguseid või piiramata mahtu, ning kaugkütte lepingute puhul maksuma proportsionaalset tasu vastavalt BGB § 357 lõikele 8, kui tarbija on kaupleja nõudel esitanud kauplejale sõnaselge kinnituse selle kohta, et ta soovib, et teenuse osutamisega alustataks enne taganemisõiguse tähtaja lõppu.*

Kaupleja võib teavitamiskohustust täita, esitades lisas 1 toodud taganemise näidisjuhendi, mis on täidetud nõuetekohaselt ja teksti vormis.

(3) *Kaupleja peab andma tarbijale ka juhul, kui*

1. *tarbijal taganemisõigus vastavalt BGB § 312g lõike 2 punktidele 1, 2, 5 ja 7–13 puudub, teabe selle kohta, et tarbija ei saa oma tahteavaldust tagasi võtta, või*
2. *tarbija taganemisõigus võib vastavalt BGB § 312g lõike 2 punktidele 3, 4 ja 6 ning § 356 lõigetele 4 ja 5 enne tähtaega lõppeda, teabe selle kohta, millistel tingimustel kaotab tarbija alguses olemas olnud taganemisõiguse.*

III.

Eespool esitatud sätetega võeti üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiivi 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ, järgmised sätted:

„Artikkel 13

Kaupleja kohustused lepingust taganemise korral

1. *Kaupleja tagastab kõik tarbijalt saadud maksed, sealhulgas (kui see on asjakohane) tarnekulud, põhjendamatu viivitusega ja igal juhul hiljemalt 14 päeva jooksul päevast, mil ta saab teada tarbija otsusest lepingust taganeda vastavalt artiklile 11.*

Kaupleja teeb esimeses lõigus osutatud tagasimaksed, kasutades sama makseviisi, mida kasutas algses tehingus tarbija, välja arvatud juhul, kui tarbija on sõnaselgelt andnud nõusoleku teistsuguse makseviisi kasutamiseks, ning tingimusel, et tarbijale ei kaasne sellise maksete tagastamisega teenustasusid.

2. *Olenemata lõikest 1, ei pea kaupleja juhul, kui tarbija on sõnaselgelt valinud kaupleja pakutud kõige odavamast standardtarnest erineva tarneviisi, sellest tulenevaid täiendavaid kulusid tagasi maksma.*

3. *Välja arvatud juhul, kui kaupleja on müügilepingu puhul teinud ettepaneku kaubale ise järele tulla, võib kaupleja viivitada tagasimaksetega seni, kuni ta on kauba tagasi saanud või kuni tarbija on esitanud tõendid, et ta on kauba tagasi saatnud, sõltuvalt sellest, kumb toimub varem.*

Artikkel 14

Tarbija kohustused lepingust taganemise korral

1. *Välja arvatud juhul, kui kaupleja on teinud ettepaneku kaubale ise järele tulla, saadab tarbija põhjendamatu viivitusega ning igal juhul mitte hiljem kui 14 päeva pärast seda, kui ta on teatanud kauplejale vastavalt artiklile 11 oma otsusest lepingust taganeda, kauba tagasi või annab kauba üle kauplejale või isikule, keda kaupleja on volitanud kaupa vastu võtma. Tähtajast on kinni peetud, kui tarbija on kauba tagasi saatnud enne 14-päevase tähtaja möödumist.*

Tarbija kannab üksnes kauba tagastamisega seonduvad otsesed kulud, välja arvatud juhul, kui kaupleja on andnud nõusoleku need ise kanda, või kui kaupleja ei ole tarbijat teavitanud sellest, et tarbija peab need kulud ise kandma.

Väljaspool äriruume sõlmitud lepingute puhul, kui kaup on toimetatud tarbija koju lepingu sõlmimise ajal, toob kaupleja kauba omal kulul ära, kui kaupa ei saa selle olemuse tõttu tavaliselt postiga tagasi saata.

2. *Tarbija vastutab ainult kauba väärtuse vähenemise eest, mis on tingitud kauba kasutamisest muul viisil, kui on vaja kauba olemuses, omadustes ja toimimises veendumiseks. Tarbija ei vastuta mingil juhul kauba väärtuse vähenemise eest, kui kaupleja ei ole artikli 6 lõike 1 punkti h kohaselt juhtinud tähelepanu taganemisõigusele.*

3. *Kui tarbija kasutab taganemisõigust pärast artikli 7 lõike 3 või artikli 8 lõike 8 kohase taotluse esitamist, maksab tarbija kauplejale summa, mis on proportsionaalne tarnitud osaga ajani, mil tarbija teatas kauplejale taganemisõiguse kasutamisest, võrreldes lepingu kogumahuga. Tarbija poolt kauplejale makstav proportsionaalne summa arvutatakse lepingus kokku lepitud koguhinna alusel. Kui koguhind on ülemäära suur, arvutatakse proportsionaalne summa tarnitud osa turuväärtuse alusel.*

4. *Tarbija ei kanna kulusid:*

a) *taganemistähtaja jooksul teenuste osutamise, vee, gaasi või elektri tarnimise eest, kui neid ei panda müüki piiratud mahus või kindlaksmääratud koguses, või kaugkütmise eest, täielikult või osaliselt, kui*

i) *kaupleja ei ole andnud teavet vastavalt artikli 6 lõike 1 punktidele h või j või*

ii) *tarbija ei ole sõnaselgelt taotlenud artikli 7 lõike 3 ja artikli 8 lõike 8 kohaselt teenuste osutamise alustamist taganemistähtaja jooksul või*

b) *tarnitava digitaalse infosisu eest, mida ei edastata füüsilisel andmekandjal, täielikult või osaliselt, kui:*

i) *tarbija ei ole andnud eelnevat sõnaselget nõusolekut teenuse osutamise alustamiseks enne artiklis 9 osutatud 14-päevase tähtaja lõppu*

ii) *tarbija ei ole kinnitanud asjaolu, et nõusoleku andmisega kaotab ta oma taganemisõiguse, või*

iii) *kaupleja ei ole andnud artikli 7 lõike 2 või artikli 8 lõike 7 kohast kinnitust.*

5. *Kui artikli 13 lõikes 2 ning käesolevas artiklis ei ole sätestatud teisiti, ei kaasne tarbijale taganemisõiguse kasutamisega mis tahes vastutust.“*

B.

Poolte vahel on teise võimalusena esitatud nõude raames vaidlus selle üle, kas hagejal on pärast seda, kui kostja on lepingust taganenud, õigus nõuda osutatud

ehitusteenuste eest tasu, kuigi BGB § 357 lõike 8 kohaselt ei ole hüvitisenõude tingimused täidetud.

I.

Hageja hinnangul tuleneb direktiivi 2011/83/EL põhjendusest 57, et lepingust taganemise korral on kaupljal õigus nõuda hüvitist. Nimelt oleks kõnealuse õiguse äravõtmine karistusena selle eest, et lepingu sõlmimisel, mis kestis pikemat aega ja oli ebaülevaatlik, jättis kaupleja nõutava teabe esitamata, ebaproportsionaalne karistus direktiivi 2011/83/EL rikkumise eest.

II.

Kostja seevastu leiab, et Bundesgerichtshofi (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus, edaspidi „BGH“) praktika kohaselt ei ole hagejal õigust esitada hüvitise nõuet ega nõuda kindlasummalist hüvitist.

C.

Hagis teise võimalusena esitatud nõude rahuldamine või rahuldamata jätmise sõltub vastusest käesoleva kohtumääruse resolutsiooni punktis I esitatud küsimusele, kuidas tõlgendada direktiivi 2011/83/EL artikli 14 lõiget 5.

I.

Teise võimalusena esitatud nõude lahendamiseks tekib menetlusesisene tingimus, kuna põhinõude rahuldamine, millega palutakse anda ehitusteenuste osutamiseks BGB § 650f lõike 1 kohaselt tagatis, on ebatõenäoline, sest kostja võttis ehituslepingu sõlmimisele suunatud tahteavalduse kehtivalt tagasi. Tagasivõtmisega on tekkinud tagasitäitmise võimaluse vastavalt BGB §-le 355. Sellest tulenevad võimalikud nõuded ei ole BGB § 650f lõike 1 kohaselt tagatavad.

II.

Tulenevalt BGB § 357 lõike 8 teisest lausest – olenemata esimeses lauses sätestatud tingimustest – puudub käesoleval juhul õigus nõuda hüvitist, kuna nõude loovutaja jättis EGBGB artikli 246a § 1 lõike 2 punktide 1 ja 3 kohaselt taganemisõiguse ja hüvitise maksmise kohustuse kohta nõutava teabe kostjale esitamata. BGB § 361 lõige 1 sätestab, et lepingust taganemisele tuginedes ei saa tarbija vastu esitada selles jaotises sätestatud nõuetest kaugemale ulatuvaid nõudeid. See, kas on olemas õigus esitada hagis teise võimalusena esitatud nõue, millega palutakse maksta osa tasust, ja kas kõnealune nõue rahldatakse, sõltub sellest, kas direktiivi 2011/83 EL artikli 14 lõiget 5 tuleb tõlgendada nii, et olukorras, kus tellija on tahteavalduse, mis on suunatud ehitusteenuste osutamise lepingu sõlmimisele väljaspool äriruume, tagasi võtnud alles pärast seda, kui kaupleja on oma teenused juba (täies mahus) osutanud, puudub kaupljal lepingust taganemise tagajärjel igasugune õigus hüvitisele ka siis, kui kõnealuse

õiguse tingimused ei ole taganemise õiguslikke tagajärgi reguleerivate sätete kohaselt küll täidetud, kuid tellija vara on kaupleja ehitusteenuste tulemusel suurenenud, mis tähendab, et tellija on rikastunud.

Seepärast on kohtumääruse resolutsiooni punktis I esitatud eelotsuse küsimus kohtuasja lahendamise seisukohast määrav.

D.

Esitatud õigusküsimusele ei ole kohtupraktikas ega õiguskirjanduses seni üheti mõistetavalt vastatud.

I.

BGH 30. augusti 2018. aasta otsuse VII ZR 243/17 (NJW 2018, 3380, 3381, punkt 35) kohaselt ei ole lepingu alusel tegutseval kauplejal õigus nõuda enne lepingust taganemist osutatud teenuste eest vastavalt BGB § 357 lõike 8 esimesele lausele tasu, kui ta ei ole andnud tellijale teavet taganemisõiguse kasutamise tingimuste, tähtaegade ja korra kohta ning ei ole esitanud taganemisteate näidisvormi (BGB § 357 lõike 8 teine lause, EBGBG artikli 246a § 1 lõike 2 esimese lause punkt 1).

II.

Ka Saksa õiguskirjanduses valitseva seisukoha järgi on direktiivi 2011/83/EL artikli 14 lõike 5 ülevõtmiseks vastu võetud BGB § 357 lõige 8 koosmõjus § 361 lõikega 1, mis sätestab õiguse hüvitisele, ammendav säte, mis välistab lepingu tagasitõimimisest – näiteks alusetust rikastumisest BGB § 812 alusel – tulenevad kaugemale ulatuvad nõuded [...] [viited Saksa õiguskirjandusele].

E.

Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on siiski märkimisväärsed kahtlused, kas direktiivi 2011/83/EL artikli 14 lõige 5 võtab – juhul kui pärast lepingust taganemist ei ole hüvitise nõudmiseks kehtivad eritingimused täidetud – ära igasuguse õiguse hüvitisele, kui kaupleja on oma teenused juba (täies mahus) osutanud.

I.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et jaotises D kirjeldatud seisukohtade puhul on õiguslikud tagajärjed, mis kaasnevad – käesolevas asjas toimunud – ehitusteenuste osutamise lepingu sõlmimisele suunatud tahteavalduse tagasivõtmisega, kui õigus hüvitisele BGB § 357 lõike 8 teise lause kohaselt puudub, ja õiguslikud tagajärjed, mis kaasnevad BGB § 650i kohase tarbijaga seotud ehitusteenuste osutamise lepingu sõlmimisele suunatud tahteavalduse tagasivõtmisega, suurel määral lahknevad, kuna sellisel juhul peab tarbija – kui enne lepingust taganemist osutatud teenust ei ole teenuse olemuse tõttu võimalik

tagastada – maksta BGB § 357d lõike 1 kohaselt kauplejale hüvitist, ilma et õigus hüvitisele oleks BGB § 357 lõike 8 teise lause kohaselt välistatud. Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et objektiivselt ei ole põhjendatud, et väljaspool ärruume sõlmitava ehitusteenuste osutamise lepingu sõlmimisele suunatud tahteavalduse tagasivõtmise õiguslikke tagajärgi ja tarbijaga seotud ehitusteenuste osutamise lepingu sõlmimisele suunatud tahteavalduse tagasivõtmise õiguslikke tagajärgi koheldakse erinevalt, seda vähemasti juhul – nagu käesolevas asjas –, kui tellija vara on ehitusteenuste vastuvõtmisega suurenenud, mis tähendab, et tellija on rikastunud. Eeldus, et BGB § 361 lõikega 1 on välistatud (ka) alusetule rikastumisele tuginevate nõuete esitamine, oleks käesoleval juhul vastuolus tasakaalustava funktsiooniga, mida täidavad alusetut rikastumist käsitlevad õigusnormid, mis lähtuvad sisulise õigluse aspektidest ja millele on omane ennistamis- ja sissenõudmisfunktsioon [...] [viide õiguskirjandusele].

II.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et hoolimata jaotises D kirjeldatud kohtupraktikast ja õiguskirjanduses valitsevast seisukohast, et igasugune õigus hüvitisele puudub, ei ole tõlgendus, mis on antud BGB § 361 lõikele 1, millega on riigisisesele õigusesse üle võetud direktiivi 2011/83/EL artikli 14 lõige 5, siduv. Direktiivi 2011/83/EL artikli 14 lõike 5 sõnastus, mille kohaselt ei kaasne tarbijale „taganemisõiguse kasutamisega“ mis tahes vastutust, ei tähenda, et sellega oleks tingimata hõlmatud ka alusetut rikastumist käsitlevatel õigusnormidel põhinev vastutus lepingust taganemise järel, kuna see tõlgendus võiks olla vastuolus – ka liidu õiguses sätestatud – alusetu rikastumise keelu põhimõttega. Viidatud põhimõtte peab tagama, et tarbija annab kasu, millele tal ei ole sisulise õigluse aspektidest lähtudes õigust, kauplejale välja või – kui see ei ole võimalik – ei jäta ta seda endale, ilma et ta maksaks selle eest hüvitist [...] [viide õiguskirjandusele]. Samal ajal tagaks alusetut rikastumist käsitlevate põhimõtete kohaldamine ka selle, et tarbija peab hüvitist maksta vaid nende teenuste eest, millel on tema jaoks väärtus või mis vastavad tema huvidele, kuna kohaldatavaks jääksid ka pealesunnitud rikastumise põhimõtted [...] [viide õiguskirjandusele].

Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et direktiivi 2011/83/EL artikli 14 lõike 5 tõlgendamisel tuleks arvesse võtta, et alusetu rikastumise keeld on liikmesriikide õiguskordades ühine põhimõtte, mida on Euroopa Kohus liidu õiguse üldpõhimõttena vähemasti kaudselt tunnustanud (vt Euroopa Kohtu 16. detsembri 2008. aasta otsus Masdar (UK) vs. komisjon, C-47/07 P) [...] [viide õiguskirjandusele]. Viidatud põhimõtte kohaselt on isikul, kellele on tekitatud kahju, mis on suurendanud teise isiku vara – ilma et sellisel rikastumisel oleks mingitki õiguslikku alust –, üldjuhul õigus alusetult saadu rikastujalt selle kahju ulatuses välja nõuda (vt Euroopa Kohtu (suurkoda) 9. juuli 2020. aasta otsus C-575/18 P (Tšehhi Vabariik vs. komisjon) [...] [viide õiguskirjandusele]; kohtujurist Hogani 15. juuli 2021. aasta ettepanek kohtuasjas C-33/20, C-155/20, C-187/20, punkt 134 [...] [viide õiguskirjandusele]. Taganemisõiguse kasutamise tagajärgede kindlaksmääramisel peavad liikmesriigid kõnealust rikastumise keelu

põhimõtet arvesse võtma (vt eespool viidatud kohtujurist Hogani ettepanek, punkt 135).

Ka direktiivi põhjendused ei takista tõlgendamast direktiivi 2011/83/EL artikli 14 lõiget 5 nii, et ka viidatud säte järgib rikastumise keelu põhimõtet, seega ei välista, et rikastumist käsitlevate õigusnormide alusel on kauplejal õigus hüvitisele. Direktiivi 2011/83/EL põhjendus 47 näeb ette, et juhul kui tarbija on kaupa kasutanud kauem, kui see on vajalik kauba olemuses, omadustes ja toimimises veendumiseks, ei tohiks tarbija taganemisõigust kaotada, vaid peaks vastutama kauba väärtuse mis tahes vähenemise eest (riigisisesele õigusesse üle võetud BGB § 357 lõikega 7). Põhjenduse lõpus on märgitud, et tarbija kohustused taganemise korral ei tohiks tarbijat mõjutada taganemisõiguse kasutamisest loobuma. Seega võiks selles põhjenduses väljendada rikastumist käsitlevate õigusnormide aspekt, et tarbijal alusetult tekkinud varaline kasu ei jää tarbijale, vaid tuleb üle anda kauplejale, kelle kulul kasu saadi. Kui tõlgendada alusetu rikastumist käsitleva õiguse ennistamis- ja sissenõudmisfunktsioone sisulise õigluse üldpõhimõtetena ja järgida liidu õiguses sätestatud alusetu rikastumise keelu põhimõtet, siis ei saaks tarbijale alusetu rikastumise õigusega seatud kohustused olla ka sellised, mis võiksid teda mõjutada taganemisõiguse kasutamisest loobuma. Direktiivi 2011/83/EL põhjendus 50 näeb lisaks ette, et ühest küljest peaks tarbija saama taganemisõigust kasutada ka juhtudel, kui ta on palunud teenuste osutamist enne taganemistähtaja lõppu, teisest küljest peaks kaupleja olema kindel, et juhul kui tarbija kasutab oma taganemisõigust, makstakse talle piisavalt tema poolt osutatud teenuse eest (riigisisesele õigusesse üle võetud BGB § 357 lõikega 8). Ka selles põhjenduses võiks väljendada see, et liidu õiguses sätestatud alusetu rikastumise keeldu tuleb arvesse võtta. Seetõttu on alust kahelda, et olukorras, kus kaupleja tarbijat taganemisõigusest ja võimalikust väärtuse hüvitamise kohustusest nõuetekohaselt ei teavitanud, nägi liidu seadusandja sellega, et „taganemisõiguse kasutamisega“ ei kaasne tarbijale mis tahes vastutust, ette nii range karistuse, et tagaplaanile jääb isegi liidu õiguses sätestatud alusetu rikastumise keelu põhimõte.

III.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et kui tõlgendada direktiivi 2011/83/EL artikli 14 lõiget 5 nii, et see jätab ruumi liidu õiguses sätestatud alusetu rikastumise keelu põhimõtte kohaldamiseks, saaks BGB § 361 lõiget 1 tulenevalt selle sõnastusest „lepingust taganemisele tuginedes tarbija vastu esitatud nõuded“ tõlgendada direktiiviga kooskõlas ka nii, et viidatud säte ei välista täielikult alusetut rikastumist käsitlevast õigusest tulenevaid nõudeid. Sellisel juhul tuleb kõne alla, et hageja teise võimalusena esitatud nõue alusetule rikastumisele tuginedes rahuldatakse.

F.

Otsuse selle kohta, kuidas tuleb direktiivi 2011/83/EL artikli 14 lõiget 5 tõlgendada eespool jaotistes A–E kirjeldatud seoses, peab tegema Euroopa Kohus.

Kuna käesoleva kohtumääruse resolutsiooni punktis I sõnastatud eelotsuse küsimusele ei ole Euroopa Kohtu praktikas seni vastatud, tuleb liidu õiguse ühetaolise tõlgendamise huvides esitada kõnealune küsimus ELTL artikli 267 esimese lõigu punkti a ja teise lõigu alusel oma algatusel Euroopa Kohtule.

Essen, 27. detsember 2021

[...]

TÖÖDOKUMENT